

Streszczenie rozprawy w języku polskim

Praca doktorska „Fenomen prezydencjalizmu meksykańskiego w kontekście transformacji ekonomicznej i politycznej 1980-2015” analizuje ewolucję ustroju prezydenckiego Meksykańskich Stanów Zjednoczonych w kontekście transformacji ekonomicznej i politycznej w okresie od 1980 do 2015 r. oraz ocenia wpływ tej transformacji na władzę ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą. Ponadto praca obejmuje analizę historyczno-socjologiczną prezydencjalizmu, jak i ocenę jego oddziaływania na pozostałe władze.

Gwarantem prawnej stabilności ustroju prezydenckiego w Meksyku jest Konstytucja Meksyku z 1917 r. Biorąc pod uwagę genezę historyczną rozwoju państwa Meksyk (od czasów prekolumbijskich), system ustroju prezydenckiego kształtował się przez okres trzech stuleci kolonii Korony hiszpańskiej poprzez okres niepodległości aż po wiek XX. Jest jednym z najbardziej stabilnych systemów, gdzie od 1934 r. co sześć lat obejmuje urząd prezydent. W tym czasie nigdy nie było zamachów na głowę państwa, występowało stabilne przekazywanie władzy oraz trwałość urzędu. Mimo wszystko, meksykański współczesny system prezydencki podlegał nieustającym transformacjom od początku XXI wieku. Owe zmiany toczą się w obrębie dyskusji o wpływ prezydencjalizmu i parlamentaryzmu bądź federalizmu, zwłaszcza w obrębie neokonstytucjonalizmu, paradygmatu przeważającego w teorii ustroju państwa prawa w Meksyku i w regionie.

Pytanie badawcze pracy doktorskiej brzmi: Jak przebiegał proces ewolucji relacji, wpływ oraz zakres oddziaływania ewolucji prezydencjalizmu na władzę wykonawczą, ustawodawczą i sądowniczą w Meksyku w aspekcie transformacji politycznej i ekonomicznej w okresie 1980-2015?

Hipotezę pracy doktorskiej stanowi założenie, że ustrój prezydencjalizmu meksykańskiego – antydemokratycznego w swej genezie i strukturze – wywiera wpływ na władzę ustawodawczą i sądowniczą pomimo transformacji. Wpływ ten ulegał ciągłym zmianom w okresie poddanym analizie. W latach osiemdziesiątych Kongres był w dużym stopniu instytucją podporządkowaną Prezydentowi. Jednak począwszy od lat dziewięćdziesiątych Kongres zaczyna – w coraz większym stopniu – wpływać na urząd

prezydenta i funkcjonowanie tej instytucji, a zarazem całej władzy federalnej. Podobnym wpływom ulega instytucja Sądu Najwyższego, który rozstrzygał spory zgodnie ze stanowiskiem prezydenckim i najczęściej wbrew stanowisku opozycji. Jednakże od 1994 r., Sąd ten – coraz częściej – rozstrzyga spory w sposób merytoryczny, politycznie niezależny.

Metodologia pracy opiera się na metodach prawnych – wykładni językowej i teleologicznej aktów normatywnych. Ponadto została zastosowana metodologia mieszana w postaci analizy jakościowo-ilościowej (QCA) w odniesieniu do analizy orzecznictwa Sądu Najwyższego.

Wynik mojej analizy prowadzi do wniosku, że w odniesieniu do transformacji ustrojowej, konstytucyjne organy władzy ustawodawczej i sądowniczej rozwijają się w cieniu prezydencjalizmu, który wciąż wywiera wpływ na obecny urząd. To współistnienie elementów z przeszłości – prezydencjalizm hegemonicznej partii – oraz nowych elementów transformujących rzeczywistość – prezydencjalizm modernizujący – jest charakterystyczne dla ustroju współczesnego Meksyku.

Elementy doktrynalne i programowe, które współcześnie określają istotę meksykańskiego „fenomenu prezydencjalizmu” pochodzą z trzech przenikających się głównych źródeł. Pierwszy stanowi kapitalistyczno-wolnorynkowy model implementowany po 2000 r., który stawiał na technokratycznych administratorów, co odnajdujemy w okresie Vincente Foxa, Felipa Calderona i Enrique Peña Nieto. Zakładał on kształtowanie roli najwyższej władzy wykonawczej jako tej, która – pozornie – zmniejsza swój nadzór i wpływ na instytucje państwowe. Drugi – paternalistyczno-populistyczny, współistnieje na gruncie normatywno-programowym – tj. poprzez programy PDHO i PROSPERA, które legitymizują władzę. Trzeci, historyczno-narodowy, polega na odwoływaniu się do pewnych symboli i mitów – zwłaszcza w odniesieniu do niepodległości XIX wieku, Rewolucji Meksykańskiej i okresu Lázaro Cárdenasa. Te trzy elementy kształtują współczesny fenomen prezydencjalizmu.

Luis Garcia 2

20/03/2019